

DE DANSKE GULSPURVES SANG

AF

FINN SALOMONSEN

Enhver kender Gulspurvens lille, beskedne Sang; fra Haver og Parker, fra Udkanterne af Skove og Plantager, fra Hegnslandets spredtvoksende Træer og Buske, ja fra de fattigste Hedekrat toner den En i Møde. Saa meget desto ejendommeligere er det, at der om denne velkendte Sang alligevel kan siges noget nyt. Gulspurven danner nemlig et af de faa Tilfælde paa geografisk Variation af forskellige Sangtyper, den har med andre Ord flere Dialekter. Det samme gælder indenfor Europa en Del andre Fugle, f. Eks. er der Forskel paa de mellemeuropæiske og de danske Brogede Fluesnapperes og Bogfinkers Sang. Gulspurvens Melodi er imidlertid saa let at kende og paa Grund af Fuglens Hyppighed saa let at faa at høre, at Studiet af dens Sangvariation sikkert lønner sig bedst. Da den desuden varierer indenfor selve Landets Grænser har jeg ment, at denne lille Meddelelse havde en vis Berettigelse. Jeg skal ikke her komme ind paa Enkelthederne i de indtil nu kendte Melodityper, men blot nævne, at man i det store og hele kan skelne mellem to »Dialekter«, eller paa Grund af deres store Udbredelse snarere to »Sprog«, et sydligt og et nordligt. Fælles for begge Dialekter er Indledningsstrofen, der som bekendt bestaar af en Række ens, korte (staccato) Toner, vekslende i Antal mellem 5 og 12, og successivt tiltagende i Styrke. Den til denne Tonrække føjede Del kan derimod være ret forskellig, man kan skelne mellem 3 Themaer, som man med onomatopoietiske Betegnelser kunde benævne som »zity«, »ty« og »ty-sri« Strofen, og hvis relative Hyppighed netop betinger de forskellige Dialekter. Strofen »zity« bestaar af to melodiske Toner, den første er høj og sagte, højere end Indledningstonrækken og noget længere end dennes enkelte Toner og af en i-agtig Klang, den anden er en dyb og fuldttonende og endnu længere dvælende y-agtig Tone, omtrent som ty-y; tilsammen giver de to Toner Themaet »zī t̄y-y«. Strofen »ty« kan afledes af »zity« ganske simpelt ved at den første Tone, det høje »zi«, mangler, saaledes at Fuglen direkte paa Indledningen føjer et i Reglen dybere »ty«. Hvad endelig Strofen

»ty-sri« angaar, saa danner det et videre Udviklingstrin af »ty«-Strofen, idet der til den lange, dybe Tone, efter en lille Pause — symboliseret ved Bindestregen — føjes en høj, sitrende Tone, som egentlig ikke er en Del af selve Melodien, men ligesom hænges paa bagefter. Denne Lyd er som sagt meget høj og slet ikke melodisk men lidt skurrende eller snærende, der er r-lignende Lyd i den, og den kan skrives omtrent som » $\frac{\text{sii}}{\text{rr}}$ «. Disse tre Strofer er nu fordelt saaledes, at Gulspurvene i Tyskland, Svejts, Holland, Storbritannien og vel ogsaa Sydeuropa næsten udelukkende synger »zity«, og kun ret sjældent — efter Litteraturen at dømme — lader sig nøje med »ty«. I Nordtyskland, Danmark, Sverrig og Norge synger Gulspurvene, som det vil være dette Tidsskrifts Læsere velbekendt, udelukkende »ty«- og »ty-sri«-Stroferne, og hyppigere den første end den sidste, omtrent vel i Forholdet 3:2. Derimod aldrig »zity« Strofen. Dog danner Nordtyskland allerede Overgangsomraadet til den sydlige Dialekt, som altsaa saa godt som udelukkende synger »zity«, saa at det er meget muligt, at man allerede i det sydlige Danmark kan høre denne Strofe; derboende Ornithologer bør agte paa det. Fra det ovennævnte er der dog den bemærkelsesværdige Undtagelse, at Gulspurvene paa Bornholm synger »zity« Strofen, som i Tyskland, og altsaa ikke er fulgt med de øvrige skandinaviske Fugle i Sangens Udvikling (eller Indskrænkning), sandsynligvis paa Grund af deres Isolation. Jeg opholdt mig i Sommeren 1932 ca. 3 Uger paa Øen og havde overalt Lejlighed til at høre de for en Sjællænder afvigende Gulspurvstrofer, dog hørte man ogsaa »ty« nu og da, men ca. 80 pCt. var »zity«-Fugle. Cand. med. LÖPPENTHIN har i Efteraaret 1928 paa et Møde i Dansk naturhistorisk Forening omtalt de bornholmske Gulspurvendes anderledes Stemme; hans Udtalelse supplerer det ovenstaaende. Jeg vil ikke slutte denne lille Notits uden at bede Medlemmerne og Læserne om, trods det at De alle er Dem bevidst at kende Gulspurvens Sang, dog at agte paa den og maaske føje noget nyt til vor Viden om dens Dialekt-dannelse.